

Ikt. sz.: MGB-42/14-3/2022.

K-1/2022. sz. ülés
(K-1/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Mezőgazdasági Bizottsága**
Kertészeti Albizottságának
2022. szeptember 28-án, szerdán, 14 óra 05 perckor
az Országház Darányi Ignác termében (földszint 4.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a kertészeti ágazat helyzetéről</i>	6
<i>Dr. Feldman Zsolt tájékoztatója</i>	6
<i>Tájékoztató a kertészet helyzetéről és jelentőségéről</i>	11
<i>Dr. Mártonffy Béla tájékoztatója</i>	11
<i>Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat helyzetéről</i>	13
<i>Dr. Apáti Ferenc tájékoztatója</i>	13
<i>Tájékoztató a díszkertészet-ágazat helyzetéről</i>	15
<i>Dr. Orlóci László tájékoztatója</i>	15
<i>Tájékoztató a gyógynövény ágazat helyzetéről</i>	17
<i>Czirbus Zoltán tájékoztatója</i>	17
<i>Dr. Feldman Zsolt válaszai, reflexiói</i>	20
<i>Az ülés berekesztése</i>	24

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a kertészeti ágazat helyzetéről
Előadó:
dr. Feldman Zsolt, az Agrárminisztérium mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős államtitkára
2. Tájékoztató a kertészet helyzetéről és jelentőségéről
Előadó:
dr. Mártonffy Béla, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Kertészeti és beszállítóipari országos osztály elnöke
3. Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat helyzetéről
Előadó:
dr. Apáti Ferenc, FruitVeb elnöke
4. Tájékoztató a díszkertészet ágazat helyzetéről
Előadó:
dr. Orlóci László, Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezetének elnöke
5. Tájékoztató a gyógynövény ágazat helyzetéről
Előadó:
Czirbus Zoltán, Gyógynövény Szövetség és Terméktanács elnöke
6. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Pócs János (Fidesz), az albizottság elnöke

Helyettesítési megbízást adott

Mihálffy Béla (KDNP) Pócs Jánosnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Vásárhelyi Pál bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Feldman Zsolt államtitkár (Agrárminisztérium)

Dr. Mártonffy Béla osztályelnök (Nemzeti Agrárkamara)

Dr. Apáti Ferenc elnök (FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács)

Dr. Orlóci László elnök (Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete)

Czirbus Zoltán elnök (Gyógynövény Szövetség és Terméktanács)

Megjelent

Perényi Lóránt helyettes államtitkár (Építési és Beruházási Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 05 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

PÓCS JÁNOS (Fidesz), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Kedves Meghívott Vendégeink! Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök mindenkit az albizottsági ülésünkön. Külön tisztelettel köszöntöm dr. Feldman Zsolt államtitkár urat, Perényi Lóránt építészeti stratégiáért felelős helyettes államtitkár urat és minden meghívott kedves vendégünket.

Egy albizottsági ülésen vagyunk és a bizottság protokollja szerint a határozatképeséget kell megállapítani. Még két képviselő van az albizottságban, akik nem tudtak eljönni, de ettől még egyszemélyben is a határozatképeséget biztosítani tudom, és a napirendi pontokat is elfogadjuk.

Kedves Vendégek! A Kertészeti Albizottság összehívása minden megjelent vendég számára fontos. Nagyon röviden, dióhéjban szeretném elmondani, hogy az albizottság elnökeként én minden múltammal és generációs háttérrel a kertészethez kötődöm, a szüleim és a nagyszüleim dinnyetermesztéssel foglalkoztak, kertészetben éltem az egész életem, ma is a kis családi vállalkozás foglalkozik kertészettel és a gyermekeim továbbviszik ezt az ágazatot. A fiatalkorom jelentős részét ennél fogva a nagybani piacon töltöttem, úgyhogy a nagybani piacok hangulatát, a termelők véleményét, az ott zajló eseményeket akár régen, akár most, ismerem. Egy olyan körzetből jöttem, Jászapátiból, ahol a kertészet ma is nagyon meghatározó, Heves város közvetlen szomszédságában szintén nagyon sokan kertészettel foglalkoznak. Családi alapon a nővérem virágkertészettel foglalkozik, Kecskeméten a legjobb barátom, Gyenes István virágkertész, így rajta és a családján keresztül sok kertészetet ismerek.

Legutóbb, amikor a dísznövény-kiállításon voltunk Szigetszentmiklóson, szintén sok kertésszel találkoztunk és megtapasztalhattuk a párbeszéd során, hogy nagyon sok probléma vetődik fel. Egyfajta kilátástalan hangulat is van a kertészek körében, ezért szerettem volna kérni parlamenti képviselőként, hogy államtitkár urakkal és az ágazatok vezetőivel folytassunk közös megbeszélést és részben az államtitkár úron keresztül, másrészt pedig a jegyzőkönyveken keresztül minden észrevétel, információ, kérés el fog jutni egészen a legfelsőbb helyekre. Teljesen biztosak lehetünk abban, hogy a kormány mindent megtesz annak érdekében, hogy az előttünk lévő kihívások megoldásra is találjanak.

Talán szabad emlékeztetni mindannyiunkat arra a kilátástalannak tűnő helyzetre, amikor a Covid-járvány felütötte a fejét, váratlanul rátört Magyarországra és az ágazatra, akkor is nagyon sok kertész ismerősünkkel és ágazati vezetőkkel találkoztunk és főleg a kijárási tilalom miatt úgy érezte a kertészeti ágazat, hogy ebből biztosan nagyon rosszul fogunk kijönni vagy ki sem jövünk belőle, hanem mindenféle csődhelyzetek fognak kialakulni. A végén ebben a kilátástalan helyzetben, úgy gondolom, úgy a zöldség-gyümölcs, mint a kertészeti ágazat szereplői megtalálták a lehetőséget.

Nagyon remélem, hogy most is egy ilyen kihívás előtt állunk. Nagy érdeklődéssel várom én is az ágazati szereplők véleményét, de biztos vagyok benne, hogy amennyi rossz kihívást hoz nekünk ez a mostani helyzet, annyi lehetőséget is. Nagyon sok problémát ismerünk, a szankciók okozta energiaár-emelések nagyon sok szereplőt kilátástalan helyzetbe hoztak, ismerjük a piaci körülményeket, a versenyképességnek azt a hátrányát, amikor akár a zöldség-gyümölcs, akár a dísznövénykertészeti piacon a külföldről érkező termékek elnyomták a magyar termelőket.

Ebben is megvan a magunk kibontakozási lehetősége, hiszen azt minden ágazatban tudnunk kell, hogy az energiaválság pontosan egyformán sújt mindenkit, minden versenytársat, úgy Magyarországon, mint Európában egyaránt. Tehát senki nem mondhatja azt, hogy a versenytársunk majd jobb előnyhöz fog jutni, mint mi, sőt, ahogy látjuk, Európában az energiaválság nemcsak arról szól, hogy drágán kapjuk az energiát, hanem vannak, akik egyáltalán nem fognak lehetőséget kapni. Az ágazatok egyik legnagyobb problémája volt folyamatosan, évek óta visszatérő probléma, hogy a külföldi országok akár fölöslegesnek mondható termékei elnyomták Magyarországon a magyar termelőket. Az energiaárak, üzemanyagárak, azt hiszem, ezt is meg fogják fékezni, hiszen már most tapasztalhatjuk, hogy az az import, ami eddig elárasztotta Magyarországot, akár a zöldség-gyümölcs kertészeti kultúra vagy a dísznövénykertészet terén, az a jövőben nem lesz.

Kedves Jelenlévők! Ennyi bevezető után szeretnék áttérni a napirendi pontokra. A napirend keretében elsőként Feldman Zsolt úr, az Agrárminisztérium mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős államtitkára fogja megtartani tájékoztatóját. A 2. napirendi pont keretében a kertészet helyzetéről és annak jelentőségéről dr. Mártonffy Béla úr, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara kertészeti elnöke fog szólni. A 3. napirendi pontban a zöldség-gyümölcs ágazat helyzetéről dr. Apáti Ferenc, a FruitVeb elnöke ad tájékoztatást. A 4. napirendi pont keretében a díszkertészet-ágazat helyzetéről dr. Orlóci László elnök úr fog szólni. Az 5. napirendi pont keretében pedig Czirbus Zoltán elnök úr fog szólni a gyógynövényágazat helyzetéről.

Államtitkár úrral úgy beszéltek meg, hogy maximum fél négyig tud lenni az egyéb elfoglaltságai miatt. Ezúton is szeretném megköszönni, hogy a nagyon sok jelentős program és probléma között tudott ránk szakítani ennyi időt. Épp azért, merthogy az államtitkár úr nem csak az előadásokat kívánja meghallgatni, hanem a kérdésekre is választ kíván adni, azt szeretném kérni tisztelt előadóinktól, hogy maximum nyolcperces keretben foglalják össze a mondanivalójukat. S bár nagyon fontos egy-egy ilyen bizottsági ülésen, hogy ismerjük meg és hallgassuk meg egymás véleményét, ha szabad, mégis azt szeretném kérni, hogy a gondolataikat úgy rendezzék, hogy a problémát szerintem úgy nagy vonalakban, jelentőségében többé-kevésbé mindannyian ismerjük. Aki úgy gondolja, hogy megoldási javaslatot is tud az adott problémára, akkor azt mindenféleképpen az előadásában vagy a kérdésében tegye meg.

E tájékoztató után megadom a szót dr. Feldman Zsolt államtitkár úrnak. Köszönöm szépen. Államtitkár úr!

Tájékoztató a kertészeti ágazat helyzetéről

Dr. Feldman Zsolt tájékoztatója

DR. FELDMAN ZSOLT államtitkár (Agrárminisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr. Köszöntök mindenkit, aki ma a Kertészeti Albizottság ülésén részt vesz, és gondolataival hozzájárul a közös munkához.

Elnök úr felvezetőjében említette, illetve utalt rá: nem ez az év a legegyszerűbb év egyikünk életében sem, és a következő sem lesz az. Mindaz, ami az elmúlt időszakban inputanyagköltség-emelkedésben, építési anyagköltség-emelkedésben, szállítási, tárolási, hűtési költségek, minden más tekintetben rendkívül komoly kihívás elé állít valamennyiünket, mindaz a gazdasági környezet, amely részben a háború, részben az arra adott szankciók miatt eszkalálódott, s amely másik oldalon akár az infláció tekintetében jelentős problémát okoz a gazdaságban és az európai társadalmakban egyaránt, ez a másik oldalon természetesen bennünket mint termelő ágazatot a fogyasztás alakulásában is kőkeményen érint, hiszen minden bizonnyal változik majd a fogyasztási szerkezet az európai társadalmak jelentős részében.

Mindaz, ami jelen pillanatban látszik, ahhoz nagyon sok európai regionális sajátosság, sajátos helyzet is társul. Hogy csak néhány példát említsek: a lengyeleknek a fehérorsz piac bezáródása; a spanyoloknál az idei évben egy elég komoly fagy volt áprilisban, túl általában az aszályon; Hollandiából a földgázzal fűtött üvegházak kérdésköre a szakmán kívüliek ingerküszöbét is talán elérte, eléri mostanában; emellett pedig itt nálunk, a Kárpát-medencében a rendkívül súlyos aszályhelyzet, amely mind a termésvolumeneket, mind annak minőségét kőkeményen érintette, túl mindazon, amit a gazdasági környezet jelent még számunkra. Ezzel kapcsolatban csak egy kiutalást szeretnék arra tenni, hogy a gyakorlatban ez egyébként az ültetvények tekintetében egy 30 ezer hektárnyi, aszályra bejelentett szőlő- és gyümölcsültetvényt is jelentett. Természetesen önmagában ez nem mérhető az 1,4 millió hektáros aszálybejelentéshez, amely érkezett, de azt gondolom, az érintettek számára kőkeményen hat. S természetesen itt alma, szőlő, meggy, szilva, mindenki benne van; és ugyanígy a zöldségkultúrák esetében is bent van egy 8 ezer hektárnyi kárbejelentés - csak hogy néhány sarokszámot ezzel kapcsolatban felvillantsak. Azt gondolom, erről majd az érintettek fognak kicsit többet beszélni.

Az idei aszály annyira rendkívüli, mélyen ható következményekkel járó helyzetet teremtett, hogy a kormány egy aszályveszélyhelyzeti operatív törzset állított fel, amely számos olyan döntést hozott, amely a közvetlen érintettséggel rendelkezők számára próbált segítséget nyújtani. Azt gondolom, ebben a tekintetben az a hitelmoratórium, amely általában valamennyi mezőgazdasági termelő számára megnyílt, egy nagyon fontos kapaszkodó lehet az idei évben, hiszen ez 2022. december 31-éig ad vagy adott lehetőséget a hitelfizetések prolongálására.

A másik ilyen, hogy a kormány reagál az energiaválság-helyzetre is. Ugye, a feldolgozás tekintetében bejelentésre került egy olyan csomag, amely a feldolgozóipar számára - és ez így vonatkozik az élelmiszerre is - egyfajta energiaköltség-támogatást is helyezett kilátásba, melynek a részletei október folyamán lesznek nyilvánosak. Tehát ezekre a különböző veszélyhelyzetekre, ezekre a különböző kritikus gazdasági helyzetekre a kormányzat a maga eszközeivel reagál és reagálni is kíván.

Azt gondolom, a kollégák fognak beszélni akár a piaci helyzetről vagy az ágazatspecifikus strukturális kérdésekről. Hadd beszéljek még önöknek a támogatási ügyekről; mind a vidékfejlesztési programot illetően, mind a közvetlen támogatásokat illetően szeretnék néhány gondolatot megosztani, hiszen nagyon sok esetben ez az eszközrendszer az, amely még az előbb elmondottakon túl közvetlen gazdasági tevékenységet befolyásoló jelentőséggel bír.

Azt talán ritkán számszerűsítjük, de érdemes összesíteni azt, hogy 2020-ig, tehát a vidékfejlesztési program nemzeti társfinanszírozásának 80 százalékra emelése előtt is nagyon jelentős hatékonyságnövelő forrás került az ágazat számára odaítélésre. Azért beszélek erről, mert a mostani energetikai helyzetben és a különböző hatékonysági problémákat kiélező gazdasági helyzetben kulcsfontosságú, hogy akik ezeket a beruházásokat meg tudták vagy meg tudják valósítani, jóval nagyobb eséllyel tudnak talpon maradni, jóval nagyobb eséllyel tudnak a következő időszakra felkészültebben nekivágni. S ebből a szempontból csak néhány alapszámot szeretnék mondani.

Tehát 2020-ig, a „Megújuló vidék, megújuló agrárium” program meghirdetése előttig is 68 és fél milliárd forintnyi fejlesztési forrás került odaítélésre a kertészeti ágazat számára. Ebből egyébként 63 milliárd effektíve kifizetésre is került. Tehát mindez megvalósuló alapanyag-termeléshez kapcsolódó üvegház-, ültetvénytelepítés, gépbeszerzés vagy éppen hűtőházfejlesztés címén realizálódott. Ennek most a részleteivel nem terhelném az időkeretünket.

2021 elején döntés született arról az előbb említett 80 százalékos kiegészítő finanszírozásról, amely nem 2023-tól, hanem a tavalyi évtől megháromszorozta a vidékfejlesztési forrásainkat. Ennek keretében e forrásoknak két nagy kihelyezési módját választottuk. Egyik oldalon beruházás, feldolgozás és alapanyag-termelés, mint a legnagyobb blokk és a különböző környezeti vállalatokat kompenzáló támogatási formák, ez AKG vagy ökológiai gazdálkodás. A 2021 második felében elindult építőipari alapanyagár-emelkedés már kőkeményen érintette ezeknek a beruházásoknak a megvalósíthatóságát. Azt gondolom, hogy az itt ülők ezzel valamennyien tisztában vannak. Erre jött rá az idei évben mindaz, ami magában a működési finanszírozási költségek növekedésében egyébként is realizált és tetten érhető, de mindenesetre, mielőtt még néhány számot mondanék, így is érdemes elmondani, hogy összességében ilyen körülmények között is az elmúlt hónapokban hetente a vidékfejlesztési keretek között átlagosan 7 milliárd forint értékű kifizetés történt beruházásokhoz kapcsolódóan az agráriumban és élelmiszeriparban, tehát mindemellett, amit most a működési környezet megváltozása, működési költség növekedése, inputanyagok növekedése kapcsán valamennyien megtapasztalunk.

Alapvetően érdemes ebben a körben is rögzíteni, hogy a hozzáadottérték-növelés, a termésbiztonság növelése alapvető célok voltak, amikor ezeket a pályázatokat összeraktuk és ennek is köszönhetően tudom elmondani, hogy ez a 2021. második felében meghozott döntéshozatal százmilliárd forintnyi támogatási döntést eredményezett eddig az ágazatban. Most az az időszak van, amikor azért dolgozik szerintem valamennyi szereplő, hogy ahol tudja, ezeket a beruházásokat valósítsa meg, illetve ebben a körben is őszintén el kell mondani, hogy ha ez úgy tűnik, lehetetlenné válik ebben a gazdasági környezetben, akkor a jó hír az, hogy a 2023-ban induló új közös agrárpolitikai ciklusban a vidékfejlesztési támogatási részt beruházásorientáltan terveztük meg. Ez a gyakorlatban azt fogja jelenteni, hogy azokat a beruházási pályázati jogcímekeket, amelyeket most 2021-22-ben meghirdettünk, 2023 után, most még nem prognosztizálható ütemezéssel és sorrendben, de meg fogjuk hirdetni. Azt gondolom, ez nagyon fontos kapaszkodó mindenki számára, aki jelen pillanatban beruházási projektben van, vagy éppen döntésre vár, hogy ilyen értelemben semmi nem úszik el, ha most nem tartja bármilyen oknál fogva kivitelezhetőnek. Azt gondolom, fontos üzenet a szakma számára, hogy azért dolgozunk, hogy minél több megvalósuljon és semmilyen jó projekt a végén nem fog elveszni, hiszen a megháromszorozott vidékfejlesztési források rendelkezésre fognak állni. Éppen ezért most pedig annak drukkolunk, és azért dolgozunk, hogy amit oda tudtunk adni forrást hűtőházi kapacitásokra, postharvestre, üvegházra, az a közel 70 milliárd forint támogatás, az a 10 milliárd forintnyi ültetvénytelepítési támogatás, az a 27 milliárd forintnyi, lényegében kertészeti géptámogatás és még ehhez sorolhatnám a fagykármelegítő beruházásokat, a precíziógép-támogatást, minél nagyobb arányban valósuljon meg, valósítsák meg a beruházásukat és tudják a gépeket beszerezni. Tehát ez most valamennyiünknek egy alapvető közös kihívás.

Ami szerintem ebben a körben részleteiben kevésbé ismert, erről is két mondatot hadd mondjak, ez pedig az AKG és ÖKO, hiszen azt gondolom, hogy a 2021-ben meghirdetett ezen felhívások egy korábbival össze nem hasonlítható mértékű támaszt nyújtanak nemcsak a környezetbarát gazdálkodási gyakorlatok minél szélesebb körű alkalmazása, hanem alapvetően a gazdaságok finanszírozása tekintetében is. Érdemes itt, a Kertészeti Albizottságban néhány számot elmondani, hiszen nem beszéltünk ezekről talán részleteiben sokat. A szakmát, azt gondolom, tájékoztattuk, de ebben a körben is érdemes megemlékezni arról, hogy az új hároméves AKG-ban összességében, és itt most szőlőt és gyümölcsöt is ültetvényként hadd mondjam egyben és majd

mondok néhány részletes számot, tehát összességében ültetvényként 65 700 hektár terület jött be, ennyi kapott támogatást, ami lényegében közel 6900 termelőt érint.

Ezen belül, csak hogy néhány részletet mondjak, az AKG esetében egyébként ezeknek a bevont területeknek a 62 százaléka, közel 35 000 hektár szőlő, 10 400 hektár, a terület 15 százaléka alma és 18 400 hektár az összes többi egyéb gyümölcs, csak hogy a nagyságrendjét érzékeltessem. Ez mindenképpen egy 26 milliárd forintos ültetvényes forráslekötést jelent lényegében akár már évente is. A másik oldalon pedig ez nagyon komoly finanszírozási lehetőséget is jelent az ágazat számára. Érdekességképpen hadd említsem meg az új ökológiaigazdálkodás-támogatást is. Itt 1500 ültetvényes gazdálkodó jött be az új támogatási formába 16 000 hektár ültetvénnyel, ebből 10 100 az átállás alatti és 5900 az átállt. Itt az arányok kicsit mások: ebből 15 000 hektár, ami gyümölcsültetvény, és 1000 hektár, ami szőlő. Nagyon fontos, hogy támogató okiratot 15 000 hektárnyi gyümölcsültetvény kapott az ökológiai gazdálkodásban, ami, azt gondolom, dinamikájában rendkívül jelentős.

Hadd említsem meg, hogy most a vidékfejlesztési program kormány által '21-22-re biztosított forrásait lényegében lekötöttük. Ez nagyon fontos állítás, azt gondolom, hiszen gyakran merülnek fel kérdések, vannak nyitott felhívások és ez fontos a kertészeti ágazat számára, hiszen a mezőgazdasági vízgazdálkodással, az öntözési közösségek létrehozásával összefüggő pályázatok fentről nyitottak, nyitott a minőségrendszerekhez történő csatlakozás is, azt hiszem, újra nyitjuk, meghosszabbítjuk a promóciót, tehát amik pont egy hozzáadott-értékű piacos értékesítés lehetőségét biztosítják, meghosszabbításra kerülnek.

Gazdálkodva az idővel, hogy még lehessen beszélgetni, hadd említsek meg néhány dolgot a termeléshez kötött támogatásokról és a termelői szerveződésekről. Még egy ilyen blokkot engedjenek meg számomra. Itt is a nagyságrendek érdekesek, azt gondolom, számunkra. A termeléshez kötött támogatás, amelyet meghatározott hektárok után tudunk zöldség- és gyümölcságazatban biztosítani, lényegében a gyakorlatban az idei év tekintetében azt jelenti, hogy zöldség esetében 5100 termelőnk van bent közel 23 ezer hektárral, míg az extenzív gyümölcsstermelésnél 9800 termelő 35 700 hektárral, intenzív gyümölcsnél meg 3700 termelő 18 700 hektárral. Ezek csak a nagyságrendek.

Ennek kapcsán hadd emlékezzek meg arról, hogy 2022 ősze van, 2023-tól új megújuló közös agrárpolitikai keretek között dolgozunk. Tudni kell, hogy e tekintetben két változás a termeléshez kötött támogatásoknál várható, nagyon erős európai bizottsági nyomás volt a víz keretirányelvvel összefüggő kérdések és a termeléshez kötött támogatások kapcsolatára. Maga ez a kapcsolat még a 2021-es uniós jogalkotásban került be a termeléshez kötött támogatások közé. Fontos, hogy ez az összekapcsolás lényegében az új termeléshez kötött támogatási rendszer tekintetében, alapvetően a vízjogi engedélyezési rendszerrel való összekötése a támogatási rendszernek meg fog történni. Másik oldalon pedig a minősített szaporítóanyag-előírás lényegében általánossá fog válni, ez is, lényegében fenntartva azt, hogy tudjuk folytatni a termeléshez kötött támogatásokat, egy fontos, ha úgy tetszik, alapfeltétel volt bizottsági, brüsszeli elvárás oldalon.

Tehát mindenesetre úgy kell számolni, és a szakma kérésére változtatásokat eszközöltünk - ez is fontos információ -, hiszen mégiscsak növelni fogjuk az ipari zöldség támogatásának mértékét. Itt azért egy jelentős, közel 4,5 millió euró/éves kerettel nagyobb számolhat az iparizöldség-feldolgozás; ez a csemegekukorica-borsó problémakörre kíván reflektálni, amennyire egy támogatási rendszer piaci kérdésekre reflektálhat, olyan mértékben. De nő a zöldség 1,5 millió eurós kerettel, szinten marad lényegében az intenzív gyümölcs, és csökkenni fog az extenzív gyümölcsösökre jutó

termelési támogatási mérték; ez ezeken túlmutatóan még egy fontos irányadó szakpolitikai tervezési szempont volt.

A termelői szerveződések tekintetében a tészekről néhány mondatot hadd mondjak, hiszen itt is lesz változás, amiről érdemes jelen pillanatban is beszélni. Az egyik oldalon a támogatási arány alapvetően a mostani 50 százalékról 60 százalékra emelkedik. S a klíma- és környezetvédelmi szempontok ide is erősebben begyűrűztek, hiszen mégiscsak a rendelkezésre álló források 15 százalékát kell legalább három ilyen klíma- és környezetvédelmi tevékenységre fordítani. Mindenesetre növelte az Unió azokat az ösztönzőket, amelyek az erre többet fordító tészek esetében magasabb támogatási intenzitással jutalmazták az ilyen típusú forrásbiztosítást. Tehát látszik az, hogy egyszerűbbé fog válni - és azt gondolom, ez fontos is, hogy egyszerűbbé fog válni - több költségelszámolás, mert az közismert és köztudott, hogy rendkívül összetett - talán ez a helyes szó: összetett - működési és programtámogatási feltételek vannak a tészekre hárítva, amiben érdemi változást az előbb elmondottakon túl az uniós szabályozás kevéssé hoz. De mindenesetre azt még általánosságban érdemes elmondani, hogy túl a termelői szerveződések elsődleges támogatásán, növeltük azokat az ösztönzőket, amelyek a különböző termelői együttműködések által megvalósított beruházásokat segíthetik: magasabb támogatási intenzitás, egyszerűbb pályázhatóság a termelői szerveződések számára. Tehát minden olyan körülményt, nehézséget, amit az uniós jogszabályok engedtek, azokat elhárítottuk a következő időszakra, hogy a kollektív, közös fejlesztések és beruházások megvalósulhassanak.

Lényegében azt gondolom, hogy azok a nagyobb kérdések foglalkoztatnak valamennyiünket, amelyeket közösen kezelni kell. Hiszen az idei év rámutatott arra - és azt gondolom, az új KAP, az új közös agrárpolitika támogatási rendszere reflektál erre -, hogy azért mégiscsak a termékbiztonság növelésére kell fókuszálnunk, ez nagyon evidensen látszik, a hozzáadott érték növelésére a zöldség-gyümölcs ágazatban is. Ez részben jelenti a postharvest tevékenységet, a feldolgozást, tehát minden olyat, ami ebben segít. Az energia kérdéskörére kell természetesen fókuszálnunk, hiszen ez kőkemény kérdéssé vált valamennyiünk számára. S a szervezettség kérdéskörének van még mozgástere magyar viszonyok között - talán ez a helyes megfogalmazás. S bizony, vannak azok a nagyon-nagyon fontos kérdések, amelyek arról szólnak, hogy hogyan kezeljük a munkaerőhiány kérdését, az egyes vállalkozásaink ezt hogyan képesek lekezelni; hogyan vagyunk képesek azt kezelni, vállalkozásszinten is, hogy az agrárium és így a kertészet is mindinkább tudásintenzív ágazattá vált, amely e nélkül a legújabb tudás, technológiai, értékesítési szakmai tudás nélkül nem tud ebben a nagyon erős nemzetközi versenyben talpon maradni. Tehát erre is többet fogunk költeni az elkövetkező időszakban.

Ezek azok a kérdések, amelyekre, azt gondolom, amit agrárpolitikai eszköztárban, túl a mostani válsághelyzet azonnali elhárításán, amire nekünk szükségünk van a következő években, azt a támogatáspolitikai rendszerbe, lényegében a szakma véleményének, inputjainak a meghallgatásával, beépítettük. Úgyhogy most közösen dolgozunk ennek a nehéz, háborús gazdasági környezetnek a túlélésén és elhárításán, és közösen építjük mindazt, ami az ezt követő, mindannyiunk reményei szerint mihamarabb bekövetkező újabb gazdasági lehetőségek kihasználását jelentő időszakra való felkészülést jelenti. Köszönöm szépen a figyelmet, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Elsőként dr. Mártonffy Béla elnök úrnak adom meg a szót a kertészet helyzetéről szóló beszámolója kapcsán. S mint az előbb is jeleztem, azt szeretném kérni, hogy lehetőség szerint legyen beszámoló, javaslat és kérdés, amennyiben államtitkár úrhoz vagy hozzám fogalmazódik meg. Parancsoljon, elnök úr!

Tájékoztató a kertészet helyzetéről és jelentőségéről

Dr. Mártonffy Béla tájékoztatója

DR. MÁRTONFFY BÉLA osztályelnök (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara):
Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Nagyon rövid leszek; a kertészet általános kérdéseiről szeretnék pár szót szólni, s utána a szakágazati elnökök úgyis mélyebben belemennek, még ha röviden is, mert azt beszéltük meg, hogy tartjuk az időt.

Annyit előljáróban, hogy a kertészet 2020. évi elsődleges termékkibocsátási adatai alapján 434 milliárd forintot tudhat magáénak, ebből 200 milliárd a zöldség, 100 milliárd a gyümölcs, 51 milliárd a dísznövény, 15 milliárd a gyógynövény és 73 milliárd a borszőlő; ezt nyilván más bizottság tárgyalja, illetve van külön szervezete is. Úgyhogy mi most a zöldség-gyümölccsel, a dísznövényvel és gyógynövényvel szeretnénk foglalkozni. Áruértékben ez a nemzetközi szorzók alapján 1000 milliárd fölötti értéket jelent.

Néhány dolgot szeretnék elmondani a kertészetről, távolról sem annyit, amennyit akartam, de megpróbálom nagyon összefoglalni.

A kertészeti ágazat körülbelül 300 ezer családnak ad munkát teljes vagy részfoglalkoztatásban. Ezek főleg családi gazdaságok és kis- és közepes vállalkozások; ebből áll a kertészet.

Van egy összefoglalása az elmúlt időszaknak: az EU-csatlakozás óta a kertészeti ágazatok többsége piaci ellenállóságának hiányában visszaesést volt kénytelen elviselni, visszatérő piaci krízisekben. Ez a múlt, ez a helyzet bejelölése, és az, hogy gyakorlatilag a korábbi időszakokhoz képest kevesebbet termelünk, és beszűkültek a piacaink. Ennek ellenére az a véleményünk, hogy Magyarországon továbbra is nagy adottság van a fejlesztésre, fejlődésre; ehhez a természeti adottságaink megvannak, sőt kiválóak. Egyik fontos értékünk az egyedülálló geotermikus energia, ami ebben az időszakban komoly versenyelőnyt jelenthet. Az üvegházi termesztés és a fólia alatti termesztés ennek bizonyítékát is adta: ebben a nehéz időszakban, azt hiszem, ők tudják a legjobban átvészelni - idáig - a problémákat.

Adottságaink mellett meg kell említenem azt, hogy a kertészetben belül a termékek beltartalmi és díszítő értéke jóval meghaladja az európai társainkét, úgyhogy ezt ki kellene használnunk. Mondok egypár példát: a zöldség-gyümölcs íz- és zamatanyaga ezen a klímán, ahol vagyunk, sav-cukor aránya felülmúlja a dél-európaiakat, ami csak édes - bocsánat a „csak” szóért; ezt csak megjegyeztem -, a zamatanyagok így tudnak itt létrejönni. A drogjaink hatóanyag-tartalma kiemelkedő. A díszkertészágazat igen intenzív fejlődésbe indult a zöldfelület-gazdálkodás területén, és ez az ágazat szervezettségében is megmutatkozik, ami örömhír.

Általánosságban elmondható, hogy az Európai Unió a kertészeti termeléssel szemben semmiféle korlátot nem állít. Itt főleg a minőség és az ár jelenti a kihívást, piaci versenyben kell helytállnunk. Egy megjegyzés, hogy a fejlesztést, a fejlődést, amit ne hagyjunk ki Magyarországon a következő KAP-időszakban, mi indokolja: az ország földrajzi helyzete - 1500 kilométeres körzetben 500 millió potenciális vevő van. Ez azt jelenti, hogy ezek közül nagyon sokan nem önellátók kertészeti termékekből. Ezt nekünk ki kellene használni, kiváló exportlehetőséget jelent, mint ahogy bizonyos időszakokban volt is és van is, amikor a konjunkturális helyzet úgy adja. Alapvetően megállapíthatjuk, hogy nem piaci korlátaink vannak, hanem röviden úgy kell értékelni, hogy nem vagyunk képesek annyit termelni olyan minőségben, amennyit a piacon versenyképesen tudnánk elhelyezni és így a versenytársainkkal való harc néha vereséggel jár, néha nyereséggel, de mindenképpen arra kell felkészülnünk, hogy nagyon komoly versenyben kell részt vennünk.

Amennyiben a jövőben az ágazatok versenyképességét emelni tudjuk, és ahogy államtitkár úr mondta, van is erre kormányzati program, akkor jelentős növekedés lesz tapasztalható a kertészet területén. Ehhez két nagyon fontos dolog kell, az egyik a szervezettség, a másik a hatékonyság, erről is szó volt államtitkár úr előadásában. Gondolok itt például arra, hogy a zöldség-gyümölcs tészeket újra kellene gondolni, hogy ez egy öröm legyen a gazdáknak és siker legyen Magyarország számára. Vannak erre nagyon jó példáink. Bocsánat, hogy így mondom, de jeleztem, hogy tessék megnézni a Délkertész működését és irányvonalát, tehát lehet ezt nagyon jól csinálni. De a többi ágazatban is a tészek vagy a tcs-k helyzetét javítani kell, mint ahogy hallottuk, erre szándék is van.

Van egy olyan terület, amely strukturális beavatkozást igényel, ez már el is kezdődött Magyarországon az utóbbi időben, a kertészeti ágazatok kutatás-fejlesztési, innovációs tevékenysége. Ez a források miatt, az elavult infrastruktúra és az intézményrendszer korszerűtlensége miatt nem volt igazán versenyképes. Ennek a problémának az egyik részét már kezdi megoldani a kormányzat, a MATE és a Debreceni Egyetem Kertészeti Intézetében azt a célt hozták létre, igazgató úr itt ül mellettem, hogy az oktatási, kutatási és innovációs programot egy programon belül fogja kezelni és sikeressé teszi a lelassult kutatás-fejlesztési vonalat.

Ez nagyon fontos, mert az elmúlt években hat év alatt három súlyos fagykár érte a magyar kertészetet, ezen belül a zöldség-gyümölcs szenvedett a legtöbbet és úgy gondolom, hogy a nemesítés és a fajtavizsgálat, fajtahasználat a gazdák számára a megfelelő információellátás igazán tudna segíteni ezen a helyzeten. Ennek megoldására a miniszter úr összehívott a múlt évben egy megbeszélést és kezdeményezte, hogy javaslatokat tegyünk le. Itt a NAK, a FruitVeb, a MATE, a Debreceni Egyetem és a NÉBIH közösen készített egy anyagot, amelyet most szeretnék átadni államtitkár úrnak nyomtatott formában, de elektronikusan is elküldjük, és ez azt a megoldást tartalmazza, hogy hogyan tud olyan fajtákat Magyarország ajánlani a gazdáknak, amelyek a termőtájnak és a különböző technológiáknak megfelelően esetleg ellen tudnak állni a komolyabb fagyoknak. Egy zárójeles megjegyzés. Nagyon sok déli fajtát hoztunk be az elmúlt években a csonthéjasoknál, természetesen, hogy nem bírják azokat a fagyokat, amelyek most voltak.

Az utóbbi években az energia, az inputanyagok ára és a munkaerőhiány gyötri a kertészetet. Úgy gondolom, hogy ez inkább a kertészetet, főleg a kézimunkaerő-igényes ágazatot jobban, mint a mezőgazdaság többi területét.

Összességében, a szervezetekkel együttműködve, a kamara arra az elhatározásra jutott, hogy minden szakmai javaslatot közösen megtárgyalunk és egy csokorba szedve a kormányzat felé javaslatként szeretnénk eljuttatni a jövőben. Erre szintén van itt egy anyag, amelyet, ahogy az előbb, nyomtatott és elektronikus formában eljuttatnánk államtitkár úrhoz. Úgy gondolom, hogy a fő célja a következő időszaknak, ahogy már említettem, a szervezettség, hatékonyság, minőségi árutermelés, hogy azt a bizonyos 500 millió embert el tudjuk érni mi is Magyarországon, mint ahogy a többi ország törekvése is erre irányul. Azt gondolom, hogy az ágazatok következő előadásai és javaslatai szintén benne vannak ebben az anyagban, ezt eljuttatnánk a minisztériumba, és kérünk majd visszajelzést, hogy ez mennyire releváns elképzelés a részünkről. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Felkérem dr. Apáti Ferenc urat, a FruitVeb elnökét, hogy tartsa meg tájékoztatóját.

Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat helyzetéről

Dr. Apáti Ferenc tájékoztatója

DR. APÁTI FERENC elnök (FruitVeb): Köszönöm szépen, elnök úr. Ha jól gondolom, most a laphoz lehet fáradnom, onnan lehet vetíteni. *(Előadását vetített prezentációval kíséri.)*

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Államtitkár Úr, Helyettes Államtitkár Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok, Kedves Kolléganők, Kollégák! Először is nagyon szépen köszönöm a megtisztelő felkérést, hogy ha röviden is, de beszámolhatok a zöldség-gyümölcs ágazat problémáiról. Az időm nagyobb részében egy hosszabb időtávra tekintenek vissza, és így próbálnám rendszerezni a problémákat, illetve a megoldási javaslatokat. Majd a beszámoló utolsó két-három percében a jelenleg rövid távon égető, akut problémákra szeretnék kitérni.

Nagyon röviden: hogy áll a gyümölcsstermesztésünk. A gyümölcsstermesztésünk még a jelenlegi színvonal mellett is egy szűk egymillió tonnás termelési potenciállal rendelkezik 80 ezer hektár termőfelületen, de az utóbbi években ebből általában 6-700 ezer tonnát tudunk produkálni, tehát a potenciál 30-40 százaléka kiesik jelentős részben az időjárási káresemények miatt, értve alatta elsősorban a tavaszi fagyokat, másodsorban pedig az aszálykárokat és természetesen a jégkárokat is ott vannak, de talán nem ez, ami leginkább meghatározó.

A gyümölcsültetvényeinknek körülbelül fele elavult, korszerűtlen, potenciálisan versenyképtelen, egy olyan 20-25 százaléka az, amely európai léptékben is versenyképes és egy másik 20-25 százaléka, amely fejleszhető és még felhúzható. Nagyon változékony az, hogy melyik szakágazat termőterülete milyen tendenciákat ír le. Azt lehet mondani, hogy a klímára érzékeny, tehát a klímaváltozást nem toleráló, illetve a nagy élőkommunka- és/vagy szaktudásigényű gyümölcsfajok gyakorlatilag mára megszűntek, például a málna, szeder, feketeribizke. Ami stagnál vagy növekedni volt képes, az az, ami különösen jó piaci potenciállal rendelkezik, például cseresznye, szamóca, vagy az alacsony tőke- és munkaerő- vagy szaktudásigényű fajok. A gyümölcsstermesztésünk nagyon hektikus, nagyon rossz a termésbiztonság, nagyon volatilis a termés, ami mind a hatékonyság, mind a piac kiszolgálása szempontjából nagyon rossz.

A zöldségstermesztésben sokkal jobb a helyzet, még ha nyilván nem is tökéletes. A szabadföldi zöldségstermesztésünk egy másfél millió tonnás termést produkál, a hajtott zöldség, illetve a gomba együtt pedig 4-450 ezer tonna termést állít elő, mint ahogy az ábrából látható, egy viszonylag jó termésbiztonság, stabil termés mellett. Hozzá kell tenni, hogy az elmúlt 20-25 évben a klímára szintén csak nagy érzékenységet mutató, illetve nagy élőkommunka-igényű szabadföldi zöldségek gyakorlatilag eltűntek vagy nagyon jelentősen beépültek a stermesztésben. Ami szabadföldön maradni volt képes, azok a totálisan gépesíthető, alacsony élőkommunka-igényű ágazatok és örvendetes, hogy jelentősen növekszik az üvegházfelületünk is.

A feldolgozóiparunk alapvetően, azt lehet mondani, stabil, enyhén növekvő tendenciákat ír le. Az ábrán az exportot, illetve az exportárbevételt láthatjuk. A feldolgozóiparunk árbevétele 300-350 milliárd forint, aminek kétharmada export és egyharmada a belföldi árbevétel, tehát erősen exportorientált feldolgozóiparról van szó. A gond viszont az, hogy egy nagyon leszűkült termékkínálattal rendelkezik a hűtő- és konzervipar. Hetven-nyolcvan százalékban csemegekukoricát és zöldborsót dolgoz fel és 20-30 százalékot ad a másik harminc zöldség-, gyümölcsfaj együttesen. Ez az egyoldalúság nyilván a piacra jutásban, a versenyképességben is visszaüt, különösen akkor, ahogy államtitkár úrtól elhangzott, amikor a zöldborsóágazatunk nagyon komoly gondban van és reális a veszélye annak, hogy a leépülése vagy megszűnése magával rántja részben a csemegekukoricát, de ezzel együtt magával rántja a teljes

zöldség-, gyümölcsfeldolgozó-ipart, márpedig, ha nincs feldolgozóiparunk, akkor a hazai zöldség-gyümölcs 60 százalékára nincs szükség. Ami pozitív, az, hogy egy nagyon jelentős, 70-80-90 milliárdos pozitív külkereskedelmi egyenleget mutat a feldolgozóiparunk, jóllehet, a friss piaci termékeknél 2019 óta negatív a külkereskedelmi egyenlegünk. Tehát romlik a külkereskedelmi potenciál - ez jelentős részben az időjárás károkkal van összefüggésben -, és a belföldi piacok kiszolgálása, az önellátás is egyre nagyobb gondot okoz.

Ami mostanában a feldolgozóiparunknak nagy fejtörést okoz, az az energiaválság, a növekvő földgáz- és elektromosenergia-árak, valamint az alapanyag-termelés oldaláról a csemegekukorica és a zöldborsó problémája. Úgy fogalmaznék, hogy a zöldborsó- és csemegekukorica-problémakör a feldolgozóipar létezését fenyegeti, az energiapiaci helyzet pedig a versenyképességét. S várhatóan a helyzet a következő években sem enyhül. A legjelentősebb külső környezeti elemek mintha összeesküdtek volna ellenünk. A vevők és a versenytársak abba az irányba tolnak minket, hogy nagy árualapokat, egységes minőséget, szervezeten vigyünk piacra, és a lehető legalacsonyabb áron vagy önköltségen. A klíma - azt gondolom, ebben a körben senki előtt nem kell részletezni - szinte teljesen összeesküdött ellenünk. A tavaszi fagyok, a nyári aszály, majd az extrém őszi vagy éppen júniusi csapadékok nagyon sok kárt okoznak. És a munkaerőpiac sem segíti az élőlétezési igényes kertészeti ágazatok fejlődését. S ebben a környezetben kellene próbálnunk fejlődni, és ezek olyan külső környezeti elemek, amin nem tudunk változtatni, ehhez csak igazodni tudunk. Erre kell fókuszálni, azt gondolom, a következő időszak szabályozásának, illetve támogatási rendszerének is, azzal együtt, hogy csak a támogatásoktól önmagában nem kell várni a sikert, mert a támogatás a szabályozó környezet egyik és nem az összes eleme.

Nagyon röviden mi úgy szoktuk megfogalmazni, hogy versenyképes az, amire van fizetőképes piaci igény, amit a piacra tudunk juttatni, és aminek a termelése gazdaságos. Ezek közül általában a piacra szoktuk fogni a kudarcaink okát, vagy ha valamivel nem boldogulunk. Szerintem a piaccal a világon semmi gond nincs, az tőlünk függetlenül létezik. Nem szeretnék példákat sorolni, de akár az almát vagy a körtét vagy éppen a paradicsomot vesszük alapul, csak az Európai Unió piaca hússzor vagy éppen százszor akkora, mint amit mi egyáltalán termelni vagyunk képesek. Egy ekkora piacon nincs korlát. Tehát nem arról van szó, hogy nincs piac vagy nincs piaci igény, hanem arról van szó, hogy mi nem termeljük úgy, amit és ahogy a piac igényli. Nem tudunk hatékonyan kiváló minőséget alacsony önköltséggel előállítani, és nem tudunk szervezeten piacra lépni, értékesíteni. Ez nem a piac gondja, ez a mi gondunk. S a problémák, én azt gondolom, itt rejteznek. Hangsúlyozni kell, hogy ágazati átlagokról beszélek, és nem mindenkiről. Tehát nem mindig minden kijelentés vonatkozik egyformán mindenkire és mindenre.

Én úgy gondolom, a szervezethez sok ellensége van. Az egyik az emberi mentalitás, gazdálkodói szemlélet - ez a legnagyobb. A másik például a 27 százalékos áfakulcs, ami generál egy szürkegazdaságot. A harmadik volt - de ez már megoldásra került - a régi őstermelői rendszer, ami szintén a számla nélküli értékesítés irányába mozdított sokakat. Ezen problémák egy része feloldódott, más része adott.

A hatékonyság, azt gondolom, alapvetően tőke, tudás és munkaerő kérdése. Ha ez a három termelési erőforrás megvan, akkor lehet hatékonyan termelni. Én azt gondolom, a tőkével már az elmúlt pár év VP-pályázatai okán nem volt gond; úgy látszik, hogy a '23-27-es időszakban is a VP-támogatás oldaláról abszolút nem lesz korlát a fejlődésben. Azzal pedig nehezen tudunk mit kezdeni, hogy olyan ágazat vagyunk, ahol sok a kis szereplő, és hitelképtelenek vagy nincs elég tőke, annak okán, hogy nem túl hatékony a termelés.

Amit szeretnék itt kiemelni, úgy is mint a Debreceni Egyetem Kertészettudományi Intézetének vezetője, az az, hogy a szaktudás lenne a kulcskérdés a versenyképességben, márpedig ebben nem állunk jól. Azok a kertészek - kevés kivétellel -, akik ma magas technológiai szinten gazdálkodnak és előreléptek, külföldről hozzák be a szaktudást, azért, mert a hazai kutatóállomások elavultak, infrastruktúrájukban borzasztóan gyengék, és a hazai kutatói szféra tíz-tizenöt éve nem képes korszerű szaktudással kiszolgálni a kertészeket. Én azt gondolom, nem az lenne a drága, ha néhány milliárdot szánnánk a kísérleti és kutatóállomások fejlesztésére, hanem az lesz a drága, hogyha nem tesszük.

Nagyon röviden most már csak összefoglalnám azokat az akut, égető problémákat, amivel küzdünk, és szerintem mindenki ezen hatások alatt nyög. Az egyik az energiaválság, az energiaárak, az energiaköltségek drasztikus növekedése; ez különösen a feldolgozóiparban, a gombaiparban, illetve a posztharvestet végző kereskedelmi vállalkozásoknál és tészeknél nagy gond, továbbá a hajtatókertészek körében. Megoldási javaslatok lennének, de azt gondolom, nyolc percbe ez most nem fér bele. A második égető gondunk a feldolgozóipari alapanyag-termelés biztosítása, élén a zöldborsóproblémával. Ha nem lesz valamilyen hathatós támogatás - és a támogatás alatt nem csak pénzügyi támogatást érve, mert az nem old meg mindent -, akkor ezzel a zöldség-gyümölcs feldolgozóiparunk elbukhat. És az időjárás káros hatásairól, az öntözés, a jégvédelem, a fagyvédelem kérdéseiről vagy a nagyon sok meg nem valósított, jövőben meg nem valósuló, az elmúlt egy-két évben elnyert VP-pályázatok kérdéséről már nem beszélnek, mert időm lejárt. Nagyon szépen köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Elnök úr, ez nagyon tanulságos volt, köszönjük szépen. Dr. Orlóci László, a Magyar Díszkertészek Szövetségének elnöke tartja meg beszámolóját.

Tájékoztató a díszkertészet-ágazat helyzetéről

Dr. Orlóci László tájékoztatója

DR. ORLÓCI LÁSZLÓ elnök (Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete): *(Előadását vetített prezentációval kíséri.)* Tisztelt Elnök Úr! Államtitkár Úr! Helyettes Államtitkár Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégek! A díszkertészágazatról beszélünk, és engedjék meg, hogy picit eltérjek majd a vetített anyagtól, mert azt megkapták nyomtatott formában is, de itt kicsit összefoglalnám és sűríténém az információkat.

Az első megállapítás mindjárt az lenne, hogy a díszkertészágazat egy különleges ágazat, és picit ki is lóg a mezőgazdasági nagy ágazat alól. Hogy miért, ezt mindjárt indokolni fogom.

A díszkertészágazatot a Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete képviseli, mely tagszervezetein, tagegyesületein keresztül mint ernyőszervezet érvényesíti érdekeit.

A díszkertészágazat mennyiben érdekes és mennyiben különleges és mennyiben más, mint a többi? Ágazati adatokat gyűjteni is rendkívül nehéz volt sokáig. A pandémia idején viszont volt egy megszentelt pillanat - ahogy szokták említeni -, amikor is elég sok ágazati adatra fény derült. Talán ez a kertészeti ágazaton belül is az egyik olyan ágazat, amely, ha szabad így fogalmazni, az alkonyzónában dolgozott sokáig. Jelen pillanatban ez már nem jellemzi az ágazatunkat, köszönhetően a kormány nagyon sok olyan gazdasági döntésének, amely tisztította a piaci feltételeket. De azért megjegyzendő, hogy mivel nem támogatott, legalábbis nem a klasszikus értelemben támogatott mezőgazdasági ágazatról beszélünk, járulékos támogatások érhetőek el, nem direkt közvetlenek, és a terményeink nem közvetlenül az élelmiszerláncához tartoznak, nem tartoznak oda, ezért ennek az ellenőrzöttsége és az ezáltal adatgyűjtési lehetősége

is mérsékelt. Azonban - és ezt hadd mondjam önöknek - a pandémia ideje két dologra nagyon jó volt: egyrészt az ágazati adatok gyűjtésére. Itt mutatom is egyébként, lehet látni, hogy az ágazatunk nagyon féoldalal, ha mezőgazdasági megközelítést alkalmazunk. Az agrártermelési része 51 milliárd, a kereskedelmi tevékenység kimagasló: 329 milliárd - ez köszönhető a rengeteg importárúnak. A dísznövények esetében a rendszerváltást követően, a védővámok lebontása után a külföldi készítmények elárasztották a hazai piacot, és ez mai napig érezhető hatással bír. S van egy nagyon érdekes ágazati elem, amely látszólag nem a mezőgazdaság része, de mivel biológiai alapokat, élő alapokat használ, itt most egy hangsúlyozott dologra szeretném felhívni a figyelmet, mivel közegészségügyi kérdés: ez a zöldfelület-gazdálkodás.

A zöldfelület-gazdálkodás kapcsán lehet látni egy nagyon érdekes számot: becslés szerint 60 ezer állandó és 10 ezer idegyenmunkás alkalmazottat alkalmaz. Gondoljanak a városi zöldfelületek, települési zöldfelületek építésére, tervezésére, fenntartására, folyamatos fenntartására. Nagyon sok vállalkozónk nem is kertészeti vállalkozó, hanem építési vállalkozó, de ezt a tevékenységet folytatja. Tehát itt még mindig a TEÁOR-szám besorolások alapján nagyon nehéz megmondani egészen pontosan, hogy ez mekkora volumenű, de hogy jelentős, ez biztos. Az ágazatunk összteljesítménye a termesztés tízszerese, tehát a termesztési teljesítmény tízszerese, közel 500 milliárd. Ez egy nagyon jelentős szám. Az általános jellemzőkkel nem szeretnék különösen foglalkozni, itt egy részletezés található arról, hogy miről is szól az ágazat.

Vizsont amiről szeretnék szólni, az a klímavédelem. A klímavédelem szempontjából a díszkertészágazat tevékenysége meghatározó elsősorban a települések zöldfelülete miatt, másrészt - és erre a nagyon érdekes dologra a Covid világított rá - az emberek mentális egészségének szolgálata miatt. A Covid idején a bezártságot nagyon könnyen lehetett úgy kezelni, hogy ha valakinek volt rá lehetősége, kiment a zöldbe, itt elsősorban gondolok kirándulásra, a parkerdőkre, másrészt a saját kertekbe, vagy azokba a közösségi kertekbe, ahol kertészeti tevékenységet lehet folytatni. Jelentős volt a kertészkedés szempontjából a dísznövényáru ezen idő alatt történő fogyása. Ez egy nagyon jelentős változás volt. De ez persze talmi, mert a gazdasági megszorítások, illetve a gazdasági helyzet a mi ágazatunkat is erőteljesen sújtja.

Kihívásaink között szerepel az energiaárak növekedése egyértelműen. Jelen pillanatban, és ezt szeretném a bizottság felé jelezni, amennyiben a dísznövényágazat egyrészt az üveg alatti termesztésnek, a hajtásnak az energiaproblémáját nem tudjuk kezelni, akkor itt több mint 100-150 vállalkozás azonnal befejezi a működését. Tehát ez egy nagyon súlyos kérdés. Nagyon sok vállalkozásnál áttértek a gázfűtésre, a gáz árának növekedése azonban jelentős és nem túl sok az a dísznövénykertész, aki az említett gazdaságos termálfűtéssel rendelkezik. Az inputanyagok ára minden ágazatot egyformán sújt. A szakképzett munkaerőhiány kapcsán az új szakképzési törvény és annak végrehajtási rendelete alapján remélhetőleg kedvező előremozdulást fogunk majd tapasztalni és a költségek emelkedése ritkán vagy nagyon kevésbé érvényesíthető a fogyasztói árban.

A legfontosabb dolog, amiről szeretnék beszélni, és ezt hangsúlyoztam már, hogy mi hogy képzeljük el a fejlesztést és a fejlesztés kapcsán mihez kérünk támogatásokat. Azt gondoljuk, hogy maga a dísznövényágazat támogatottsága és támogatása közvetlenül, úgy mondanám, inkább a tűzoltásról szólhat, arról, hogy a jelenlegi helyzeten próbáljunk úrrá lenni. Első lépésben az idej telet valahogy túl kell élni. Említettem az energiaárat, ez mindenképpen megoldásra vár. Annak idején, a Covid alatt példás volt a minisztérium és az érdekképviseleti szervezet közötti együttműködés keretében a sürgős és gyors segítség, amely nagyon-nagyon sok gazdálkodónknak jelentős segítséget nyújtott. Emlékezzetek vissza arra a másfél

milliárd forintnyi összegre, amivel a munkaerőt ott lehetett tartani a munkahelyen és lehetett fizetni nekik munkabért. Na, hasonlóra lenne szükség most, gázártámogatásra vagy a gáz kiváltására, most erről a térről beszélek, hosszabb távon pedig úgy, hogy ezeket a rendszereket felül kell vizsgálni, meg kell nézni, hol lehet segíteni. Jelentős segítséget nyújthatna a gazdálkodóink számára egy olyan következő évi pályázati megoldás, amelyben ezeket a drága energiahordozókat ki lehet váltani valamilyen más megoldással, akár megújulókkal, akár bármi mással. Ez egy nagyon jelentős kérdés, tehát az infrastruktúrafejlesztés, technológiai fejlesztés, robotizáció. Nincs munkaerő. Az ágazaton belül több olyan lehetőség van, amivel külföldön már rendelkeznek, akár a növényházak robotizációja, akár a szabadföldön a faiskolai termesztésben a robotizáció, sőt az előbb említett zöldfelület-gazdálkodásnak is az okos megoldások egy rendkívül nagy kitörési lehetőséget nyújtanak.

Az ágazati stratégiánkat már többször módosítottuk, de ismét módosítani szeretnénk majd, pontosan ezeknek az adatoknak és új információknak a tükrében. Tehát azt tudom önöknek mindenképpen megígérni és mindenképpen betartani, hogy a szakmaközi szervezetünk ezen folyamatosan dolgozik és ennek az eredményeit folyamatosan fogjuk önökkel közölni, másrészt együttműködve a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával, osztályvezető úr elmondta, hogy ez hogy működik és nagyon eredményes, jó együttműködésnek vagyunk tanúi.

Amire még szeretném a figyelmüket felhívni, az, hogy az energiatámogatásokon kívül konkrét dísznövénykertészeti támogatásra lenne szükség. Tehát ágazati szinten kellene áttekinteni ezt az ágazatot és az ágazati szinten kitapintva a megfelelő stratégiai lépéseket, célirányosan és nagyon hatékonyan lehetne segíteni rajtunk. Ne felejtsük el a táblázatot, amit az előbb néztünk, 12 135 gazdasági egységről, több mint 120 ezer ember megélhetéséről beszélünk átlagosan. Itt nagyon nagy a felelősségünk. Lehet, hogy nem ehető és iható, de az előbb említett közegészségügyi és egyéb okoknál fogva nagyon fontos a zöld, sőt, megkockáztatom, kicsit politikai kérdés is, manapság politikai kérdés is és ennek megfelelően nagyon precízen kell fogalmazni, nagyon pontosan kell tervezni és nagyon ott kellene segíteni, ahol erre szükség lenne. Ebben tudunk segítséget nyújtani.

Végezetül az ágazat kutatás-fejlesztéséről egy mondatot engedjenek meg A dísznövénykutatás és -fejlesztés az előző tíz évet tekintve visszahúzódóvá és jelentéktelenné vált. Ennek több oka van, ezt most nem részletezném, de jó hírként mondanám, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem keretein belül az új intézeti szerkezeti formában létrejött dísznövénykutatói csoport, nagyon intenzíven, szorosan együttműködve a szakmaközi szervezettel, a fejlesztési lehetőségek, ahogy elhangzott, az új fajták, a technológiák és minden egyéb tekintetben megpróbál majd helytállni.

Tehát azt tudom önöknek mondani zárszóként, hogy az ágazat, ahogy előbb az osztályvezető úr is említette, nagyon jól szervezett, kicsi, tehát könnyen áttekinthető és igényli, szeretné és kéri a minisztérium, illetve a kormány és a parlament támogatását. Köszönöm szépen a megtisztelő figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Dr. Czirbus Zoltán, a Gyógynövény Szövetség és TermékTanács elnöke következőik.

Tájékoztató a gyógynövény ágazat helyzetéről

Czirbus Zoltán tájékoztatója

CZIRBUS ZOLTÁN elnök (Gyógynövény Szövetség és TermékTanács): Tisztelt Elnök Úr! Államtitkár Úr! Köszönjük szépen a lehetőséget. Igyekszem rövidre fogni a mondandóm.

Azt gondolom, hogy a kertészeti ágazathoz képest a gyógynövényágazat még egy speciálisabb ágazat és ennek a problematikája nem újkeletű, hiszen több tíz évre vetül vissza. Sikerült bizonyos megoldásokat eszközölni, mint ahogy az elhangzott, a vidékfejlesztési programok, illetve egyéb pályázatok keretében bizonyos gyógynövények bekerültek a termeléshez kötött támogatások rendszerébe. Ettől függetlenül úgy érezzük, hogy azok az elért eredmények még mindig nem vezettek teljesen sikerre és a gyógynövényágazat a benne rejlő lehetőségeket száz százalékban nem képes még most sem kihasználni. Annak ellenére nem képes, hogy az ellátási láncok három alapeleme, a termelés, a feldolgozás, illetve a kereskedelem teljes egészében megtalálható Magyarországon, pedig ha ez hatékonyan lenne kihasználva, úgy az ország teljes egészében önellátó tudna lenni mind a termelés, feldolgozás, mind a kereskedelem szempontjából a gyógynövény-iparágon belül.

A számokba különösebben nem szeretnék belemenni, ez az anyagban megtalálható. Átlagban a gyógy- és fűszernövény-termesztő terület öt év viszonylatában 25-30 ezer hektár körüli szinten mozgott, illetve mozog most is, a gyógynövények feldolgozásával, a termékek előállításával, tehát a primer-előállítással foglalkozó cégek éves árbevétele 2021-ben majdnem elérte a 30 milliárd forintot. Ez azért jellemzi, hogy a hozzáadott értékben mekkora potenciál van a gyógynövény-feldolgozás területén. Egy teljes szektort lefedő kereskedelemmel rendelkezünk, ami a nagykereskedelem, drogéria, gyógyszer-nagykereskedelem, de ugyanez megtalálható a kiskereskedelmi oldalon, az FMCG, gyógyszertár, a drogériákról, a rövid ellátási láncú gyógynövényekről nem beszélve, ami az elmúlt három-négy évben dinamikus fejlődött. Mindezt tetézi az, hogy a gyógynövények iránt 2022. második félévéig még mindig növekvő igény mutatkozott, válság, háború ide vagy oda.

Ezekről a számokról beszéltünk, ezért átugranám. De hogy miért nem kerültek ezek a lehetőségek kiaknázásra a gyógynövényágazatban? Nyilvánvalóan ennek vannak rövid távú okai és vannak újkeletű problémák, amelyek rövid távú megoldást igényelnek. Ilyen, ami itt elhangzott az előbbi két előadó révén, az energiaárak alakulása, az aszály - erről különösebben nem akarok beszélni, mert ezt mindenki tudja -, illetve a gyógynövény esetében, látván a gabonaipari növények elmúlt másfél évben tapasztalt igen magas áralakulását, nem biztos, hogy ez tisztán piaci kérdés, hogy ezek a magas árak a gyógynövénytermesztés irányába fogják terelni a gazdák termesztési kedvét. Tehát ez ilyen piaci jellegű kérdés. Illetve vannak a klasszikus, régi idők problémái, amelyek nyilván hosszú távú megoldást igényelnek. Ez a szereplők alacsony tőkeereje, a méret- és technológiai hatékonytalanságunk. Illetve a másik kettő a gyógynövény esetében egy olyan probléma, ami nem kerül pénzbe. Tekintettel arra, hogy rendkívül összetett és tagolt ágazatról beszélünk, a részproblémáink megoldása több minisztériumot érint, és bizony még mindig ott tartunk, hogy ezek a minisztériumok nem minden esetben hajlandóak egymással leülni, és ezeket a problémákat együtt, egymást kiegészítve, hatékonyan megbeszélni, ami az ágazat előremenetelét hivatott garantálni. A másik, ami szintén nem pénz kérdése, a hazai vállalkozásokat előnytelen helyzetbe hozó jogszabályi környezet a gyógynövényágazat esetében. Hiába beszélünk itt VP-kről, hiába beszélünk különböző támogatásról, ha nincs egy olyan jogszabályi háttér, ami ezt az egészet pushingolná, és egy bizonyos húzást adna mind a termesztésnek, mind a feldolgozásnak, és a kereskedelem tekintetében erről ne is beszéljünk.

Erre a hosszú távú problémára a gyógynövényiparág megteremtette azt a gyógynövényágazati stratégiát, még korábban az ITM gondozásában, ami Magyarország átfogó egészségipari stratégiájáról szól, és annak részeként jelent meg és alkottuk meg a gyógynövényágazati stratégiát. Azt gondolom, az eddig előttem szóló két ágazathoz képest az a különbség, hogy a gyógynövényágazat az egyetlen ágazat,

amelyet a kormány az 1517/2020-as kormányhatározatában elfogadott. Tehát az rendkívül fontos, hogy nekünk van egy elfogadott ágazati stratégiánk, amelynek a megvalósítása az elkövetkezendő időszakra vár, és ehhez kérjük mind az AM, mind az AM katalizálásában az összes olyan minisztérium segítségét, amelyek tulajdonképpen kompetensek. Röviden, az elhangzottak alapján ugyanúgy mi is ebben a stratégiában a minőségi ágazat megteremtésére törekszünk; természetéről és természetfejléséről kell beszélünk. A gyógynövényágazatban bizonyos szinten jelen van a gyűjtés, de azt gondolom, hogy a gyógynövények gyűjtését hosszú távon elfelejtjük. Ehhez fajtaválaszték megteremtése szükséges, és hogy a már korábban több helyen is előforduló természetstechnológiai fejlesztés legyen; agrotechnológia, növényvédelmi technológia, illetve a postharvest.

Ami nagyon fontos még itt a gyógynövényágazat esetében: a minőségbiztosítás, illetve a szárítási energia felhasználása. Erre alternatív megoldások kidolgozása szükséges. Ma sajnos nincs Magyarországon olyan komplex laboratórium, ami egy általános drogminősítést el tudna végezni, illetve azok a külföldi laboratóriumok, amelyek erre képesek, rendkívül drága feltételrendszer mellett dolgoznak. Tehát ahhoz, hogy minőségi terméket, minőségi drogot tudjunk előállítani, mindenféleképpen szükséges egy laborháttér, illetve a vizsgálatok támogatásának kiépítése.

Amit említettem eddig, ezek pénzbe kerültek, de az összes többi, ami a jogalkotással és az iparági jogi szabályozással kapcsolatos, az nem kerül pénzbe. Ebben a stratégiában 12 jogszabályt vettünk górcső alá, amelyek valamilyen szinten, közvetlen vagy közvetett módon befolyásolják a gyógynövényágazatot. Nyilvánvalóan itt meg kell határoznunk azt, hogy mik az élelmiszerként felhasználásra kerülő gyógynövények, amelyek a jogalkotás szempontjából egyértelműen AM-kompetenciát igényelnek, illetve mik azok, amik gyógyszerként vagy egyéb gyógyszerszintű szabályozást igénylő termékként kerülnek a piacra, ahol mindenféleképpen a jelen pillanatban már a Belügyminisztérium gyógyszer szabályozó szervezetével szükséges leülni, és különböző állami szervek bevonása szükséges ebbe a munkába. Ez a munka elindult tavaly decemberben az AM szintjén, erről készült egy javaslat a kormány számára. Úgy tudom, ez a jogalkotói munka megállt, és ebben is kérjük a tisztelt bizottság segítségét, támogatását, hogy ez a munka tovább folytatódhasson. Mert mondom, én azt gondolom, ami abban a gyógynövény-stratégiában megalkotásra és leírásra került, annál többet, jobbat nem tudunk, ami abban komplexen szerepel ha megvalósításra kerülne, akkor a gyógynövényágazat számára egy messzemenően hosszú, perspektivikus pályát tudnánk garantálni, akár a 2030-as évekig.

Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Nem tudom, államtitkár úr kivett-e megválaszolható kérdést a beszámolókból, illetve hozzáfűznivaló, vélemény van-e, mielőtt összefoglalót tartanánk. S még e körben is szeretném jelezni, többen mondták, hogy az időkeret kicsit szűkös: minden véleményt, javaslatot és kiegészítést Mártonffy Béla elnök úron keresztül kérjük, hogy juttassanak el hozzánk. Azért vagyunk együtt, hogy jobba tegyük közös dolgainkat. Össze fogjuk foglalni, és biztos lehet benne mindenki, hogy minden véleményt, javaslatot megfontolással együtt a minisztérium és miniszter úr asztalára teszünk.

DR. MÁRTONFFY BÉLA osztályelnök (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara): Köszönöm, elnök úr. És akkor átadnám államtitkár úrnak az ígért anyagot, amiről most itt szó volt. *(Megtörténik. - Dr. Feldman Zsolt: Köszönöm szépen.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most pedig államtitkár urat illeti a szó.

Dr. Feldman Zsolt válaszai, reflexiói

DR. FELDMAN ZSOLT államtitkár (Agrárminisztérium): Köszönöm szépen valamennyi kollégának az értékes gondolatokat és hozzászólásokat. Alapvetően, azt gondolom, az irányokat, a feladatokat, stratégiai vonalakat - talán nem meglepő módon, hiszen néhány éve összecsiszoltan próbálunk dolgozni - azonosan látjuk.

Az is megerősítést nyert bennem, hogy ami a támogatáspolitikai eszközrendszert illeti, azt valóban az itt megfogalmazott problémafelvetésekre értelmesen reagáló módon sikerült követni részünkről és összeállítani.

Amit én kritikusként tartok, és hadd húzzam még egyszer alá - utaltam is rá, és több hozzászólásban is láttam -, alapvetően ebben az ágazatban ez a tudásalapúság, az a szakmai háttér az elmúlt évtizedekben valóban jelentősen gyengült, és igazából - ez szakmai meggyőződésem is, és szerintem nagyon sokunknak - fontosak azok a tízmilliárdok, amelyeket megpróbálunk technológiába önteni, de még fontosabb az ember, aki ezt értelmes módon, piaciilag is értelmezhető módon használja és alakítja. S ebben valóban akár a két magyar agráregyetemen, a MATE-n és Debrecenben most újragondolásra kerülő struktúra azt a reményt adja, hogy ilyen értelemben az a korábban szétaprózott, az egyik oldalon egybetolt, majd most még inkább koncentrálttá tett tudásháttér megfelelő módon fog ezeket a szakma által megfogalmazott igényeknek megfelelően ehhez hozzáállni.

Azt fontos tudni - és megköszönöm Mártonffy Bélának az átadott javaslatokat -, hogy alapvetően sajátossága az agrárium támogatási rendszerének, hogy a mi esetünkben innovációra vannak a K-támogatások és nem K+F-re. Úgyhogy itt lényegében azzal érdemes tisztában lenni, hadd húzzam itt is alá, hogy ezt az általános magyar kutatás-fejlesztési szakpolitika keretei közé kell tudnunk valahogy beékelni, jó értelemben véve beilleszteni ezt a típusú gondolatot, az ottani eszközrendszereket kell megpróbálni alkalmassá tenni ezeknek a finanszírozására. Hiszen a kutatás-fejlesztés ebben a tekintetben nem egyenlő, itt sem egyenlő az innovációval, ez két külön dolog. S azt gondolom, nagy felelőssége van abban valamennyiünknek, és utaltam is rá, hogy ennek a típusú szakmai tudásnak a biztosítására nagyságrendekkel többet akarunk elkölteni 2023-27 között, mert az egy dolog, hogy megháromszorozzuk, sőt beruházások tekintetében, beruházási támogatások esetében a 2014-20-as időszakkal szemben mi négy és félszer többet szeretnénk elkölteni, de megduplázzuk ezt a képessé, tudásátadással kapcsolatos finanszírozásunkat is, mert ez kulcskérdés.

S ami még speciális kérdés és reflexióra érdemes, hogy itt van a díszkertészet és a gyógynövényágazat, ami speciális terület. Ebben a körben is hadd mondjam el, hogy nagyon sok erőfeszítést tettünk, hogy amennyire az agrárpolitikai keretrendszer engedik, úgy beszuszakoljuk ezt a két ágazatot ebbe a keretrendszerbe. Nem állítom, hogy egy az egyben olyan, mint amikor egy négyzetet próbálnánk egy körbe betolni, de sok esetben hasonló érzésünk volt. Itt tisztában kell lenni azzal, hogy az agrárpolitika uniós alapokon nyugszik és azoknak a kereteknek a kihasználásával lehet ebbe belemenni, ezért van, mit tudom én, egy rakat fűszernövény esetében a termeléshez kötött támogatás, ezért van az, hogy a technológiai fejlesztésekbe a megfelelő mezőgazdasági árbevétellel rendelkező díszkertészek is be tudnak jönni. Ezekhez a feltételekhez kell igazodnunk gazdálkodói, termelői, vállalkozói oldalról, mert ezek nem minden esetben haladhatók meg, hanem egyszerűen adottak valamennyiünk számára.

Nagyon sok éve foglalkozunk a szervezettség kérdésével, erre többen utaltak. Majd esetleg kijavítanak, de friss zöldség-gyümölcsben szerintem 70-75 százalék megy el a kiskereskedelmi láncokban ma már? (Dr. Apáti Ferenc: 60-70!) Legyen 70

százalék. *(Dr. Mártonffy Béla: Időszaktól függ!)* Ez egy koncentrált értékesítési forma és adottságainál fogva pedig - most a zöldség-gyümölcsről beszélünk - alapvetően egy nagyon sok kkv-ból, kisvállalkozásból, családi gazdaságból álló termelési forma. A kettő közötti szakadék áthidalására, tetszik, nem tetszik, nem nagyon van más logikus út, mint az együttműködésben való összekapaszkodás függetlenül minden mentalitásbeli, kulturális ellenérzéstől, adott esetben rövid távú anyagi megfontolásoktól és ennek a költségeitől is, hiszen az együttműködésnek vannak költségei és abban kell segítséget nyújtanunk szerintem az érintett gazdálkodóinknak, hogy ennek a megtérülését lényegében ne forint-filléresítsük, tehát kockás füzetben is kimutathatóvá tegyük. Azt gondolom, hogy ez alapvetően egy kulcskérdése a következő időszaknak.

Abban szerintem közösen lehet új frontokat nyitni egyébként, hogy nagyon sok minden közös panaszunk és problémafelvetésünk ellenére nagyon sok jó példa van itthon is, nagyon sok jó példa van külföldön is, ahol ugyanezek a méretű, felszereltségű, tőkeellátottságú kisebb gazdálkodók számára működőképes, hozzájuk hasonlórú gazdálkodókat, együttműködő gazdaközösségeket fel lehet mutatni, ami egyfajta példát mutat arra, hogy nem elérhetetlen az ilyen típusú értékesítési modellekben való részvétel, racionális választás, és hogy vannak hús-vér emberek, akik igenis ugyanazzal a tevékenységgel, ugyanazzal az üzemmérettel, mégis adott esetben egy teljesen más értékesítési stratégiával sokkal nagyobb jövedelmet, sokkal nagyobb eredményességet képesek elérni.

Ezeket a jó stratégiákat kell vélhetően a következő időszakban némileg jobban megmutatni olyan példákon keresztül, amely megfogható és hihető egy magyar gazdálkodó számára is. Ebben nagyon sok feladatot látok magunk számára. A magyar kicsit olyan, hogy a szomszédnak elhiszi, amit meg az újságban olvas, azt kevésbé és nem biztos, hogy a mi prezentációink meggyőzőek ebből a szempontból, de a kockás füzet és az élő, hús-vér példa, ennek a kombinációja talán tud számottevő előrehaladást jelenteni majd számunkra. Ezt, ha szabad közös feladatként kitűznünk mindemellett, amiről beszéltünk, azt gondolom, hogy látható és megfogható eredményeket jelentő stratégia, csak a megfelelő forrásokat oda kell tenni mindannyiunknak, a jó kommunikációt és jó példamutatást kitűzve a zászlónkra.

Még egyszer szeretném megköszönni a javaslatokat, amelyeket most kaptunk, azokra természetesen reflektálunk és talán kicsit mélyebben, szakmaiabban, mint ahogy én most ebben a rövid hozzászólásomban meg tudom tenni. Azt tudom még zárásképpen mondani, hogy a nyitottságot ajánljuk fel a következő időszakra is valamennyi szakmai szervezetnek és még egyszerűbb, még könnyebb számunkra, ha ezt kumulált módon meg tudja tenni az ágazat, hogy ezt erősítsük. Ahol pedig az kell, hogy kormányzaton belül más szervek felé igyekezzünk fellépni, abban pedig természetesen vállaljuk a katalizátor szerepet, hiszen érzékelhető volt, hogy azért vannak régóta görgetett, nehezebben megoldhatónak látszó problémák, a gyógyszerkérdések például, amelyek erős erőfeszítéseket fognak igényelni, de ebben újfent megerősítem, hogy a partnerséget az Agrárminisztérium részéről felajánlom. Bízom benne, hogy ez megfelelő garancia az itt lévők számára, és hogy ezt az ágazatok számára fontos előrelépést a magunk eszközeivel meg fogjuk tudni tenni. Köszönöm szépen a figyelmet, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Nem tudom, hogy párperces összefoglalóra van-e még idő. *(Dr. Feldman Zsolt: Igen.)*

Röviden szeretném összefoglalni az elhangzottakat és néhány gondolatot arra szeretnék fűzni, amit államtitkár úr mondott, hogy a kockás füzet és a hús-vér példa a legjobb és a legmeghatározóbb. Az albizottság elnökeként szeretnék néhány dolgot

összefoglalni. Engedjék meg, hogy néhány személyes tapasztalatot is belevigyek, természetesen nem annak jegyében, hogy rólam szóljon a mai előadás, inkább csak amiatt, amit az államtitkár úr mondott, a hús-vér példa kedvéért.

Szinte minden előadó részéről felvetődött a munkaerőhiány teljesen jogosan. Ha szabad élnem az említett saját példával, otthon a gazdaságunkban volt, amikor 35 hektár dinnyét művelt a családunk és kertészeti kultúráként 35 hektár nagyon jelentős. Ebben az évben 5 hektárra csökkentettük és az egyik meghatározó fontos tényező volt a munkaerőhiány. Higgyék el, hogy ez meg fog változni. Aki az elmúlt években, az elmúlt időszakban például az autópályán közlekedett, az reggel, este tapasztalhatta, hogy körülbelül minden harmadik autó munkásjárat volt. Pesten bármerre jártunk, toronydarukat láttunk. Ha valaki vidéken, ahol én élek, a taliga két szarvát meg tudta fogni, az napi kifizetéssel, 30 ezer forintért eljöhetett az építőiparba dolgozni. Ez most megállt. Tudjuk, hogy az építőipari nagy állami beruházásoknál az a mondás, hogy ami megkezdődött, azt be is kell fejezni, ami nem kezdődött meg, az meg fog állni. A mi térségünkben és szerte az országban is nagyon komoly multi cégek és üzemek vannak. Mindenki azt tervezgeti, arról beszél, hogy innováció és robotizáció nélkül a cégek csődbe fognak menni. Versenyképesebbek lesznek Európában azok, a műanyag-előállító cégektől kezdve az autóiparig bezárólag, akik robotizálnak, és az a bizonyos kétkező gépsor, amely az üzemekben nagyon sok ezer embernek munkát adott, ki fog esni a piacról. Ez egyik szempontból rossz azokra a cégekre és emberekre nézve, akik a szalag mellett dolgoznak. De mindannyiunk számára és főleg a kertészetben, ahol a kézi munkaerőigény elengedhetetlen, viszont munkaerőt fog jelenteni, ebben egészen biztosak lehetünk.

Arról beszélt elsősorban Mártonffy Béla előadó úr, hogy a minőség és az ár. Úgy gondolom, hogy főleg amikor ezek a multi áruházláncok évtizedekkel ezelőtt ránk szabadultak, kifejezetten arra készítették a termelőket, legyen az mezőgazdasági terméktől a dísznövény-kertészetig bármi, hogy csak a mennyiség számít. Minden szempontból az áruházláncok arra törekedtek, hogy nagy mennyiséget, főleg a hazai magyar termékeket különböző árakciókban felhasználva, a polcokat feltöltve nagy akciókat lehessen csinálni. Erre állt rá a magyar termelés a dísznövénykertészetből kezdve minden, és most ennek meg kell változni. Béla azt mondta és Apáti Ferenc elnök úr is, hogy nem a piaccal van baj, hanem a piacnak való megfeleléssel. Higgyék el, csak abba az irányba lehet elmenni, hogy minőséget kell előállítani.

Az eddigi szemlélettel szemben, hogy mindig mindenben csak a mennyiség vezérelt bennünket, otthon, a saját gazdaságomban engem is az említett körülmények vittek rá, hogy addig, amíg 35 hektáron nagy mennyiséget termeltünk otthon, és körülbelül 170 kamion dinnyét exportáltunk, és nem számított, csak a mennyiség, mert fuvarra kötöttek velünk szerződést az áruházláncok, az idén csak 5 hektárt termeltünk, csak mag nélküli dinnyét, és körülbelül 120 százalékkal magasabb áron adtunk el mindent, mint az előző évben. Folyamatosan kontrolláltam, hogy mikor fogják már mondani a vevők, hogy vagy lejjebb visszük az árat, vagy nem kell a portéka: egyetlenegyszer sem mondták. Mert kifejezetten a kiváló minőségre utaztunk. És bocsánat, azért mondtam, hogy ne úgy vegyék, hogy akár valami oktató jelleggel mondom, meg hogy saját magamról szeretnék előadást tartani, de gondolom, hogy mondjuk, a nyári időszakban mindenki vásárol dinnyét, s ha egy dinnyéért adott valaki 800 forintot, és nem biztos, hogy kívánta, hogy holnap is vegyen, vagy adott 1000 forintot, és arra gondolt, hogy holnap is kell venni, meg a családnak is kell venni még egyet, mert ez annyira finom volt, sokkal inkább az utóbbi a meghatározó.

S persze, amikor arról beszéltünk, hogy a minőség és az ár, hiszen a saját testvérem is virágot állít elő - és könyörögve kérek minden dísznövénykertészt, hogy most nehogy egymásnak essenek, és azt mondják, hogy hogyan kellene abbahagyni -,

mindenki azt mondja, hogy vajon lesz-e rá fizetőképes kereslet. Én meggyőződésből és tapasztalatból mondom, hogy igen, lesz, akár a kiváló élelmiszerre, akár a dísznövényekre, lesz. Az elmúlt hetekben tárgyaltam egy olyan autókereskedő céggel, amelyik öt márkát forgalmaz, az Auditól a Mercedesig. Azt mondta, hogy az első félévben több autóra kötöttek szerződést, mint máskor egész évben. És alig volt arra példa, hogy valaki hitel- és lízingszerződést kötött volna. Ezzel természetesen nem azt a demagógiát szeretném most én itt politikusi székből hirdetni, hogy higgyük el, az emberek zsebében van pénz. A minimálbér-emelés, a cégek támogatása, azok a támogatások, amiről többé-kevésbé itt is szó esett, azt jelenti, hogy abban az alsó egyharmadban, ahol az emberek megélhetése a gyárakban, cégekben történik, ott ezután is támogatást kapnak, eddig is volt munkahely, ezután is lesz. Azoknak az embereknek is van igénye arra, hogy a jó minőségű alapvető élelmiszert megvegyék, és meg tudják venni, mondjuk, a dísznövényeket is.

Apáti Ferenc elnök urat hallgatva, bár több alkalommal volt már szerencsénk, főleg itt a bizottsági ülésen, én egy fontos dolgot szeretnék tőle kérni: az egyetemen kívül sok helyen tartson még előadást (*Dr. Apáti Ferenc: Köszönöm szépen.*), mert nagyon fontos és nagyon értékes gondolatokat fogalmaz meg. És most, amikor a mezőgazdaságban és az élelmiszerpiacon az a kihívás vagy a lelkünkben az a virtus van, hogy vajon tovább csináljuk vagy ne csináljuk tovább, egy-egy ilyen előadás nagyon sok hitet és erőt ad nekünk. Nem sok helyről hallunk egyébként olyan előadásokat, hogy a támogatás az csak egy pillér. Nagyon sok vállalkozás, akár az élelmiszer-előállításban, akár a kertészetben, ha megnézzük, hogy milyen cégek mentek tönkre az elmúlt tíz év alatt: azok a cégek mentek tönkre, amelyek nagy állami támogatásokat kaptak. Mert azt hitték, hogy az állami támogatás maga a csoda. Azok a cégek, amelyek lépésről lépésre építkeztek, és persze kihasználták a támogatásokat, azok pedig talpon maradtak és fejlődtek. És az nagyon elgondolkodtató, amikor elnök úr azt mondta, hogy nem a piaccal van baj, hanem a piacnak való megfeleléssel van baj, mert ez pontosan így van. Így is volt ez egyébként mindig. A nagyszüleink arra neveltek a mezőgazdaságban bennünket, hogy úgy kell felkészülni a mezőgazdaságra, hogy van, amikor a kevés is sok, és van, amikor a sok is kevés. És ha szabad, itt megint szeretnék egy példát elmondani. Pár évvel ezelőtt a Mezőgazdasági Bizottság tagjaként a szarvasmarha-tenyésztők azzal kerestek meg, hogy nyáron, amikor a tejfészeségek nem nagyon fogynak, akkor a kormánynak valamit csinálni kell. Összehívtuk az áruházláncokat, és nehogy valami GVH-s törvényt vagy elbánási szabályt sértsünk, csak azt kértük az áruházláncoktól, hogy lehetőség szerint a magyar termékeket helyezték a polcokra előtérbe nyáron. Két hét nem kellett hozzá, és nem volt magyar termék. Tehát hiába termelünk jól - mert szerintem kétség nem fér hozzá, hogy a magyar gazdaság bármit meg tud termelni és elő tud állítani -, de ha kevés van belőle, akkor nem vagyunk meghatározók, sem a helyi piacon, sem az áruházláncokban.

S a legfontosabb számomra, hogy ezen a mai bizottsági ülésen megismerjük egymás gondolatát, és továbbra is várjuk a véleményeket és a javaslatokat, akár a bizottsági titkárságon keresztül, akár Mártonffy Béla elnök úron keresztül. A Gyógynövény Szövetség elnöke elmondta, hogy több jogszabályi környezet van, ami nem tartható. Tessenek ezt konkrétan megjelölni - nem tudom, az anyagban megvan-e -, mert higgyék el, azon dolgozunk (*Czirbus Zoltán bólint.*), hiszen ha csak átlag tévénezőként nézi valaki a politikai eseményeket, ha születik egy törvény, nem sokkal később megszületnek sorra a törvénymódosítások, mert nincs olyan, hogy valamit ne kellene és ne lehetne jobbra tenni.

A dísznövénykertészeknek is minden szempontból azt szeretném sugallni, hogy találják meg azt a lehetőséget, hogy talpon maradnak és nem kiesnek. Az elnök úrtól is azt kérem, hogy amikor arról beszélünk, hogy az energiahordozók kilátástalan

helyzetbe hoztak bennünket, akkor megoldási javaslat kell. Tudom, hogy nagyon sok kertész, mondjuk, akár Kecskeméten a város központjában van, és ott vegyes tüzelésű kazánt nem lehet beállítani. Egyébként nagyon sok kertész van, akit a város területére szóló szabályozás nem korlátoz, mondjuk, vegyes tüzelésű kazán használatában, akik át fognak állni, és akár külterületen, vagy ha olyan területen van a növényház meg az üvegház, akkor vegyes tüzeléssel nagyon sok mindent ki lehet váltani. De azoknak a kezét is fogni kell, akik ezekkel a lehetőségekkel nem tudnak élni. Kérjük, tegyenek rá javaslatot, hogy a kormány hogyan tudja ezt segíteni és támogatni.

Azt szeretném kérni, minden alkalommal ragadjuk meg annak a lehetőségét, hogy a mögöttünk lévő ágazatban erősítsük azt a tudatot, amit egy bölcsetember hagyott a fiára, hogy valamit akkor kell elkezdni, amikor mindenki abbahagyta, és akkor kell abbahagyni, amikor mindenki csinálja. Most nem az az időszak van, amikor abba kell hagyni. Azok a nehéz körülmények, amelyek körülöttünk vannak, egész Európát sújtják, szerintem főleg a dísnövénykertészetet. Gyenes Pista barátomat Kecskeméten ismerik, aki Szigetszentmiklóson a kiállításon azt mondta, hogy ez most nagyobb katasztrófa rá nézve, mint amikor a jégeső szétverte az összes üvegházat. S mondtam neki, hogy a jégeső neked okozott kárt, a mostani válság meg mindenkinek.

Az ülés berekesztése

Köszönöm szépen államtitkár úrnak, köszönöm szépen kedves meghívott vendégeinknek, hogy eljöttek hozzánk. Minden javaslattal és véleménnyel állunk a rendelkezésükre. Segítsen mindenki a maga módján az ágazatot életben tartani! Mi is ezért dolgozunk a parlamentben. Köszönjük szépen, hogy eljöttek.

(Az ülés befejezésének időpontja: 15 óra 39 perc)

Pócs János
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: dr. Lestár Éva és Prin Andrea